

Základy natáčení s respondentem a postprodukce

PROJEKT

- nejdříve je potřeba definovat cíl
 - médium, na které budeme životopisné vyprávění natáčet
 - námět (rozvedené téma filmu)
 - cizelování formy
 - rozdělení štábu
 - vytipování pamětníků

ŠTÁB

počet

- max. 5 osob

rozdělení kompetencí

- redaktor, scenárista
- produkční
- kameraman, střihač
- zvukař
- režisér

PŘÍPRAVA

Platí, že při vedení rozhovoru musí být redaktor dobře připraven. Je užitečné obeznámit se s aktuální životní situací portrétované osoby

- obhlídky (seznámení se s respondentem, navázání kontaktu, s prostředím, ve kterém žije, s jeho problémy atp.)
- příprava otázek

OTÁZKY

- Rozhovor se nemusí podařit z mnoha důvodů, ale **dopadne špatně téměř vždy, když se na něj redaktor nepřipraví.** V tom případě riskuje, že získá minimum informací a že ztratí důvěru.
- Užitečné informace může získat také od lidí, kteří respondenta znají (asistenční služba, přátelé atp.).
- Je osvědčené napsat si seznam otázek, které chce redaktor položit respondentovi, na papír. Především proto, že tím redaktor otázky lépe vycizeluje. Forma a obsah otázky jsou totiž velmi důležité. **Není-li otázka správně formulována, riskuje redaktor, že nedostane použitelnou odpověď.**

STRUKTURA ROZHOVORU

Je možné vyprávění strukturovat dvojím způsobem:

- Chronologické vyprávění – hrozí nebezpečí opakování navyklého postupu, stereotypu, velkého množství natočeného materiálu
- Strukturované vyprávění

NATÁČENÍ

respondent:

- zkušený vypravěč
- respondent, který nemá zkušenost
 - empatie

NATÁČENÍ

- Empatie celého štábu, především redaktora

Je třeba nechat narátorovi velký prostor a vytvořit mu takovou atmosféru, aby se cítil uvolněně a přirozeně. Je potřeba se vyvarovat rychlým soudům, příkrým odsudkům a neurvalému způsobu, jakým často vedou rozhovor třeba novináři. Hrozí pak, že se změní atmosféra a charakter rozhovoru v neprospěch sledovaného cíle.

PRŮBĚH ROZHOVORU

1. zdvořilosti na úvod (redaktor několika konverzačními obraty navodí atmosféru tak, aby respondentu uvolnil, zbavil ho trémy z mikrofonu a kamery)
2. nejprve redaktor klade jednodušší otázky, až později složitější
3. otázky je potřeba formulovat vždy jako otevřené (doplňující): proč, jak, nakolik, kdy, kdo, kde?
4. podobně je vhodné ptát se způsobem: co si myslíte, co vás překvapilo, jak hodnotíte..., ten a ten říká to, co si o tom myslíte
5. v případě, že si redaktor není jistý, zda odpovědi správně rozumí, je potřeba, aby se ujistil (není žádná ostuda zeptat se: Pochopil jsem správně, že...)
6. redaktor pokračuje v konverzaci i po konci rozhovoru, může se tak dozvědět další zajímavé okolnosti, skutečnosti, tipy
7. redaktor respondentovi poděkuje

PŘÍPRAVA SCÉNÁŘE

1. Nahraný rozhovor/vyprávění scenárista analyzuje a vycizeluje jednotlivé výpovědi – vypustí nezbytný balast, a vypracuje tak jakési „resumé“.

2. Jednotlivé výpovědi seřadí tak, aby vytvořily ucelenou kompozici a aby textový scénář odpovídal zadané stopáži.

KOMPOZICE

- napsat si osnovu jako u slohové práce
- počítat s obrazem
- témata, která patří k sobě, řadit k sobě

Dramatická jednota

1. vyvrcholení, 2. příčina, 3. účinek (poselství)
- životní situace
 - kontext, vyrovnávání se, potíže, výhody
 - poselství, krédo, poučení, zkušenost

POSTPRODUKCE

1. střih (hudba, obraz, titulky)

2. mix zvuku (ruchy)

STŘIH

1. „kostra“

2. „pokrývání“ obrazem

- Obrazová složka příspěvku by měla být pestrá a nápaditá. Obraz má silnou sdělnou hodnotu, i proto se často využívá obrazový střih v sekvencích, tedy obrazová zkratka, která vyjadřuje určitý děj. Sekvence se obvykle vytváří kombinací minimálně tří záběrů (celek, polocelek, detail).

STŘIHOVÁ SKLADBA

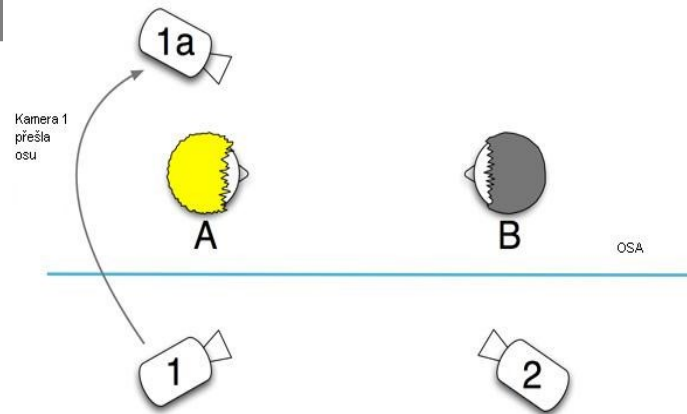
Střih, jinak též střihová skladba nebo montáž je postup, při kterém se jednotlivé filmové záběry skládají do vzájemných vazeb tak, aby vytvořily vyšší významový celek. Jde o spojení dvou záběrů, jejichž konfrontací vzniká buď asociační vazba, rozvinutí děje nebo kontrast. Teprve a pouze střihem vzniká kinematografické vyprávění.

STŘIHOVÁ SKLADBA

- **Jednota pohybu** (natočený pohyb musí mít stejnou rychlost ve všech na sebe navazujících záběrech).
- **Jednota prostoru** (každý nový záběr pokračuje tam, kde skončil předcházející).
- **Jednota osvětlení** (charakter světla téhož jevu, prostředí a času musí být stejný).
- **Jednota rekvizit** (styl bytu, nápadné rekvizity, např. výrazný klobouk).
- **Jednota kostýmu** (v jednom z navazujících záběrů nemůže mít postava plášť promoklý a v druhém suchý)
- **Barevná jednota** (barevná atmosféra – poměr barvy hlavní a doplňkové, zpravidla chladné a teplé, barevná dominanta, např. obilí, barva pleti).
- **Jednota optického vyjádření** (pozor na ultraširoké záběry).
- **Jednota děje**
- **Jednota v rysech místní hudby a ruchů**
- **Jednota úhlu pohledu kamery**

PRAVIDLO OSY

Tzv. „střih přes osu“ je jednou z největších chyb. Uvádí diváka v zmatek a nejistotu a narušuje jeho schopnost plynule vnímat d

Mezi dvěma postavami, které spolu vedou dialog, existuje pomyslná osa, která určuje orientaci pro kameru (popř. dvě kamery). Ta by jejich dialog měla snímat vždy ze stejné strany osy (jen z jedné její poloviny).

ZVUKOVÁ JEDNOTA

V díle se setkáváme se dvěma základními polohami zvuku:

- interní – přirozené zvuky předmětů v obraze (řeč, ruch, živá hudba) jako součást předmětné náplně záběrů, jsou důležité pro horizontální vyprávění (děj), když se náhle vypnou, jako by se zastavil čas;
- externí – zvuky do obrazu dodatečně vložené (hudba, stylizované zvuky), jsou dramatickou součástí díla.

Zvuk je nejsilnější a nejpružnější vazebné pouto. Šum řeky spojí nesourodé záběry. Zvuk musí zároveň reagovat na obraz. Hlasitost šumu řeky bude například závislá na vzdálenosti kamerového pohledu na řeku. Charakter kroků zní jinak na různých podkladech, jinak v kostele, jinak na venkovní dlažbě a jinak ve sněhu.

SEKVENCE

POZOR!

Zásadně nerámujeme postavy v kloubech. Lidské údy pak vypadají jako ustřižené!

LEGISLATIVA

- Je potřeba uzavřít smlouvou o poskytnutí rozhovoru, tedy jakousi písemnou dohodou mezi tazatelem a narátorem.
- Stejně tak se obvykle uzavírá smlouva o povolení zveřejnění archivních materiálů (dokumentů, fotografií atp.)